

חוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ב-1961

פרק ראשון : פרשנות

1. כחוק זה –
 "חוק המינויים" – חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959;¹
 "עובד המדינה" – מי שנתמנה לשירות המדינה לפי חוק המינויים, לרבות עובד על פי חוזה מיוחד כאמור בסעיף 40 לחוק המינויים;
 "השר" – השר הממונה על עובד המדינה הנדון, ולרבות ראש הממשלה לענין עובדי המדינה שהוא ממונה עליהם;
 "נציב השירות" – מי שנתמנה נציב שירות המדינה על פי חוק המינויים;
 "ועדת השירות" – ועדת שירות המדינה שנתמנתה לענין חוק המינויים;
 "מנהל כללי" – מי שנתמנה מנהל כללי של משרד על פי חוק המינויים;
 "כללים" – כללים שקבעה ועדת השירות, ולענין עובדי הכנסת, עובדי לשכת נשיא המדינה ועובדי משרד מבקר המדינה – כללים שקבעה ועדת הכספים של הכנסת.

הגדרות

פרק שני : מינוי בית הדין למשמעת, תובע וחוקר

2. יוקם בית דין למשמעת של עובדי המדינה, שתפקידו לשפוט על עבירות משמעת לפי חוק זה (להלן – בית הדין).
 3. חברי בית הדין יהיו עובדי המדינה, שיתמנו לתקופה של חמש שנים על ידי שר המשפטים בהתייעצות עם ראש הממשלה מתוך שלוש רשימות של עובדי המדינה, והן:
 (1) רשימת כשירים להתמנות שופטי בית משפט שלום, שהוגשה על ידי שר המשפטים;
 (2) רשימה שהוגשה על ידי נציב השירות;
 (3) רשימה שהוגשה על ידי ארגון עובדי המדינה המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדי המדינה, ואם לא הוגשה – מתוך כלל ציבור עובדי המדינה.
 4. מבין חברי בית הדין שנתמנו מתוך הרשימה שהוגשה על ידי נציב השירות, ימנה שר המשפטים, בהתייעצות עם ראש הממשלה, את אב בית הדין.
 5. המינויים של חברי בית הדין ושל אב בית הדין יפורסמו ברשומות.
 6. בית הדין ידון בצוותים של שלושה, שיתמנו על ידי אב בית הדין, אחד אחד מכל אחת הרשימות הנקובות בסעיף 3; אב בית הדין ימנה את היושב ראש לכל צוות, אולם אם הוא עצמו נמנה עם הצוות, יהיה הוא היושב ראש.
 7. סדרי הדין של בית הדין ייקבעו בתקנות על ידי שר המשפטים.
 8. אין על חבר בית הדין מרות בעניני שפיטה וזלת מרותו של הדין.

בית הדין למשמעת

חברי בית הדין

אב בית הדין

פרסומים

הרכב צוותי בית הדין

סדרי הדין

אי-תלותם של חברי בית הדין

¹ ס"ח 279, תשי"ט, עמ' 86.

פרישה מהשירות

9. חדל חבר בית הדין להיות עובד המדינה, תיפסק כהונתו כחבר בית הדין.

חברי בית הדין
נתונים לשיפוט
משמעותי

10. הפרק הרביעי לחוק השופטים, תשי"ג-1953² – למעט הפסקאות (2), (3) ו-(4) לסעיף 22 (א) ולמעט סעיף 23א – יחול על חברי בית הדין כאילו היו שופטים שהחוק האמור דן בהם, אלא שאם נמצא חבר בית הדין, בהליכים לפי הפרק האמור, בלתי ראוי להמשיך בתפקידו, יעביר אותו שר המשפטים מכהונתו; עבירות משמעת שחבר בית הדין אינו נשפט עליהן לפי הפרק האמור, יישפט עליהן לפני ועדת השירות, שיהיו לה לענין זה כל הסמכויות של בית הדין.

סמכויות בית-הדין

11. בית הדין יהיה מוסמך –

- (1) להשיג כל עדות שבכתב או שבעל פה אשר יראה בה צורך;
- (2) להזמין כל אדם לבוא לפניו להעיד או להגיש כל מסמך שברשותו, לחקרו ולדרוש ממנו כל מסמך שברשותו;
- (3) לכפות את התייצבותו של אדם שלא ציינת להזמנת בית הדין ולא הצטדק על כך בדרך המניחה את דעתו, ולצוות עליו לשלם את כל ההוצאות שנגרמו על ידי כפיית התייצבותו או על ידי אי צינתו להזמנה, וכן לקנוס אותו בסכום כסף עד שבעים וחמש לירות;
- (4) לחייב כל עד להעיד בשבועה או בהן צדק, בדרך הנהוגה בבית המשפט;
- (5) לקנוס בסכום כסף עד שבעים וחמש לירות אדם שגדרש להעיד בשבועה או בהן צדק או להגיש מסמך וסירב לעשות כן ללא צידוק המניח את דעת בית הדין; ובלבד שלא יידרש אדם להשיב על שאלה העלולה להפילול ולא ייקנס על סירובו להשיב עליה;
- (6) לקבל כל ראיה שבכתב או שבעל פה, אף אם אינה קבילה במשפטים אזרחיים או פליליים;
- (7) לפסוק לאדם שהוזמן ובא לשיבת בית הדין סכום כסף שהוצא, לפי דעת בית הדין, עקב בואו לשיבה.

התפטרות

12. חבר בית הדין רשאי להתפטר מכהונתו על ידי הגשת כתב התפטרות לשר המשפטים; כהונתו תיפסק כתום שלושים יום לאחר הגשת כתב התפטרות, אם לא הסכים שר המשפטים למועד קצר מזה.

סמכות להעביר
מכהונה

13. שר המשפטים, בהתייעצות עם ראש הממשלה, רשאי להעביר חבר בית הדין מכהונתו על יסוד חוות דעת של ועדה רפואית ממונה על ידי ועדת השירות האומרת שמחמת מצב בריאותו נבצר ממנו למלא תפקידו.

תובע

14. התובע לפני בית הדין יהיה פרקליט המדינה או מי שהוסמך לכך על ידי או על ידי נציב השירות.

חוקר

15. נציב השירות ימנה לענין חוק זה חוקרים שיפעלו לפי הוראות התובע; לא נתן התובע לחוקר הוראה לענין פלוני, רשאי נציב השירות לתיתה.

סמכויות חקירה

16. בענינים שהם בסמכותו של בית הדין יהיו לתובע ולחוקר הסמכויות שאפשר להעניקן לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצידורה הפלילית (עדות)³, והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה יחולו על חקירות של התובע או החוקר מכות סמכויות אלה, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

² ס"ח 132, תשי"ג, עמ' 149; ס"ח 283, תשי"ט, עמ' 134.
³ חוקי אי"י, כרך א', פרק ל"ד, עמ' 439.

פרק שלישי : עבירות משמעת, שפיטה ועונשין

17. עובד המדינה שעשה בישראל או בחוץ לארץ אחת מאלה אשם בעבירת משמעת :
- (1) עשה מעשה, או התנהג, באופן שפגע או עשוי היה לפגוע במשמעת שירות המדינה;
  - (2) לא קיים את המוטל עליו כעובד המדינה או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור;
  - (3) התנהג בדרך שאינה הולמת עובד המדינה;
  - (4) הורשע על עבירה שיש עמה קלון.
18. עובד המדינה שהיה שותף לעבירת משמעת, לפני המעשה או לאחריו, אשם אף הוא בעבירת משמעת.
19. כל שר ימנה ועדה משמעת לשפוט את עובדי משרדו על עבירות משמעת שהן מסוג העבירות שנקבע לענין זה בכללים.
20. ועדת משמעת תהא של שלושה עובדי המשרד הראויים לכך לפי תנאי הכשירות שנקבעו בכללים, ובלבד שאחד מהם לפחות יתמנה מתוך רשימה שהוגשה על ידי ארגון עובדי המדינה המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדי המדינה, אם הוגשה, ושהמונה הישיר על העובד הנאשם לא יהיה חבר הועדה.
21. השר רשאי להגביל את תחום סמכותה של ועדת משמעת ליחידה פלונית במשרדו, לשטח פלוני של המדינה או של רשות מקומית, או לסוגים מיוחדים של עובדים או של עבירות, הכל כפי שייראה לו בנסיבות הענין.
22. נציב השירות או עובד שהשר ימנה לכך, רשאים להגיש לוועדת משמעת תלונה על עבירת משמעת שהיא בסמכותה.
23. ועדת משמעת לא תשפוט עובד ולא תגבה עדויות אלא בפניו; בתחילת הדיון ייקראו בפני העובד דברי התלונה, ולפני מתן ההחלטה הסופית תינתן לו הזדמנות להשמיע דברו.
24. ועדת משמעת לא תהא כפופה לדיני הראיות ותפעל בדרך הנראית לה מועילה ביותר לבירור התלונה; והוא כשאין בחוק זה או בתקנות על פיו הוראה אחרת לענין זה.
25. תם הדיון ומצאה ועדת המשמעת, כי העבירה, נושא התלונה, הוכחה ולא הופסקו ההליכים לפי 27, תנקוט הועדה נגד העובד אחד או אחדים מאמצעים אלה;
- (1) אתראה;
  - (2) נזיפה;
  - (3) שלילת זכויות הותק, צמצומן או התלייתן, הכל לתקופה שתקבע ושלא תעלה על שנה אחת;
  - (4) הורדה בדרגה או הקפאתה, כמידה ולתקופה שתקבע ושלא תעלה על שנה אחת;
  - (5) הפקעת החלק השנים עשר ממשכורתו לתקופה שלא תעלה על ששה חדשים;
  - (6) העברתו – בהסכמת נציב השירות – למשרה אחרת או למקום עבודה אחר במשרדו, בהגבלת זמן, או ללא הגבלה.

26. העתק החלטת הועדה לפי סעיף 25 יימסר לנציב השירות, לא יאוחר משבוע ימים לאחר שניתנה, והוא רשאי לדרוש שיימסר לו כל חומר הדיונים שקדמו להחלטה.

הודעה לנציב השירות

27. ההליכים בוועדת משמעת יופסקו באחת מאלה:

- (1) הודעת נציב השירות לוועדת המשמעת להפסיק את ההליכים;
- (2) הגשת תובענה לבית הדין באותו ענין;
- (3) החלטת הועדה, שהעתק ממנה יימסר לנציב השירות, כי חומרת העבירה מחייבת העברת התלונה לבית הדין.

התערבות נציב השירות בהחלטת ועדת המשמעת

28. (א) נציב השירות רשאי, לא יאוחר מ-30 יום לאחר שנמסר לו העתק ההחלטה לפי סעיף 26 לעשות אחת מאלה:

- (1) לבקש מבית הדין לבטל את אמצעי המשמעת שהחליטה עליהם ועדת המשמעת, לרבות ההליכים שקדמו לה, וכן להורות על עיכוב הביצוע של אמצעים אלה עד להחלטת בית הדין;
  - (2) לערער לפני בית הדין על זיכויו של העובד או על קולת אמצעי המשמעת.
- (ב) ביטל בית הדין אמצעי משמעת שהחליטה עליהם ועדת המשמעת, רשאי הוא להורות לתובע להגיש לו תובענה.

ערעור העובד על החלטת ועדת משמעת

29. עובד הרואה את עצמו נפגע על ידי אמצעי משמעת שהחליטה עליו ועדת המשמעת – למעט התראה – רשאי לערער לפני בית הדין לא יאוחר מהיום השלושים לאחר המועד שבו נמסר לו המסמך המכיל את האמצעי או המעיד עליו.

שמירת סמכות של שר ושל מנהל כללי

30. שום דבר בפרק זה לא ימנע שר או מנהל כללי מלהתרות בעובד על מעשה או מחדל שיש בו משום עבירת משמעת אך התראה זו לא תיראה כאמצעי משמעת לענין סעיף 70.

קובלנה

31. שר, נציב השירות או היועץ המשפטי לממשלה רשאים להגיש לתובע קובלנה על עבירת משמעת שנעברה על ידי עובד המדינה.

הגשת תובענה

32. ראה התובע שיש בקובלנה ובחומר הראיות שלפניו כדי להעמיד את עובד המדינה לדין משמעת, רשאי הוא להגיש לבית הדין תובענה, והוא חייב להגישו אם היועץ המשפטי לממשלה או נציב השירות הורו לעשות כן.

אמצעי משמעת על-ידי בית הדין

33. בית הדין מוסמך להחליט על אחד או אחדים מאמצעי משמעת אלה:

- (1) אתראה;
- (2) בזיפה;
- (3) שלילת זכויות הותק, צמצומן או התלייתן, הכל לתקופה שיקבע;
- (4) הורדה בדרגה או הקפאתה, במידה ולתקופה שיקבע;
- (5) הפקעת משכורת עד החלק הששי ממזב לתקופה שלא תעלה על ששה חדשים;
- (6) העברה למשרה אחרת או למקום עבודה אחר, בהגבלת זמן או בלי הגבלה;
- (7) פסילה למילוי תפקידים מסויימים, במידה ולתקופה שיקבע;
- (8) פיטורים בתשלום פיצויים, כולם או מקצתם, או ללא תשלום פיצויים;
- (9) פסילה לשירות המדינה לצמיתות או לתקופה שיקבע;
- (10) פרסום החלטת בית הדין, כולה או מקצתה.

34. לא יחליט בית הדין על העברת עובד למקום עבודה אחר, אלא אם היתה לפניו רשימה של משרות פנויות שאליהן אפשר להעביר את העובד, ובית הדין רשאי להורות שהתובע ימציא לו רשימת המשרות הפנויות כאמור, תוך המועד שיקבע בית הדין.
- העברה למטרה אחרת
35. ראה בית הדין שלא היה יסוד להגשת התובענה, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לעובד את הוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית הדין.
- הוצאות הגנה
36. עובד המדינה רשאי להיות מיוצג בפני בית הדין על ידי עורך דין, ואם ביקש למנות לו סניגור שלא על מנת לקבל שכר, וראה אב בית הדין שהדבר דרוש לשם עשיית משפט צדק, ימנה לו סניגור, שהסכים עליו העובד, מתוך רשימת מועמדים שנערכה, באישור שר המשפטים, מקרב עובדי המדינה ושאינם עובדי המדינה ובהסכמתם של המועמדים.
- מינוי סניגור על ידי אב בית הדין
37. בכל הליך לפני בית הדין תינתן לעובד הנוגע בדבר הזדמנות נאותה להשמיע טענותיו, להביא ראיות, ולחקור כל עד שהתייצב לפני בית הדין.
- נוכחות העובד
38. (א) אמצעי המשמעת שהחליט עליהם בית הדין לא יבוצעו אלא לאחר שנמסר לידי העובד העתק מאושר של החלטה, ואם היתה זכות ערעור על החלטה — לאחר שעברה תקופת הערעור; הוגש ערעור, לא תבוצע החלטה אלא לאחר שנמסר לעובד העתק מאושר של פסק-הדין בערעור.
- ביצוע
- (ב) החליט בית הדין לפטר עובד מהשירות רשאי הוא להורות בהחלטתו על ביצוע מיד.
- (ג) מותר לקבוע בתקנות הוראות בדבר ביצוען של החלטות בית הדין על ידי הרשויות הנוגעות בדבר.
39. בית הדין ידון בדלתיים סגורות, זולת אם החליט לנהוג באופן אחר; המפרסם דבר, ללא רשות בית הדין, על דיון שהתנהל בדלתיים סגורות, דינו מאסר 6 חדשים או קנס אלף לירות.
- סודיות הדיון
40. נציב השירות רשאי לפרסם, בכל צורה שתיראה לו, כל החלטה שהחליט בית הדין, אולם —
- פרסום החלטות
- (1) לא ינקוב בפרסום זה בשמו של עובד המדינה שעמד בדיון אלא בהסכמת אב בית הדין;
- (2) הוחלט על אתראה בלבד, לא יפורסם שמו של העובד אלא לפי בקשתו.
41. (א) החליט בית הדין על פיטוריו של עובד המדינה או על פסילתו לשירות המדינה, רשאי העובד, לא יאוחר מהיום השלושים לאחר שניתנה ההחלטה, אם ניתנה בפניו, או לאחר שנמסר לו העתק ההחלטה אם ניתנה שלא בפניו, לערער על ההחלטה לפני שופט בית המשפט העליון כדן יחיד.
- ערעור על פיטורים ופסילה
- (ב) החליט בית הדין על ביצוע הפיטורים מיד, רשאי שופט בית המשפט העליון, על פי בקשת העובד, לעכב את הביצוע עד להחלטה בערעור, ואם כבר פוטר העובד לפי החלטה — להורות על החזרה למשרתו; החליט השופט לעכב הביצוע, רשאי הוא לצוות על השעיית העובד מתפקידו.
- (ג) החליט השופט לבטל החלטה בדבר פיטורי עובד, יהיה הביטול, לכל דבר, ברתוקף למפרע מיום ביצוע הפיטורים.
- (ד) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות את סדרי הדיון בערעור וכן בבקשות לעיכוב ביצוע והחזרה למשרה לפי סעיף זה.

עובד שאינו מסוגל
לעמוד בדיון

42. (א) עובד הטוען כי מחמת מחלת נפש אינו מסוגל לעמוד בדיון, יקבע לו בית הדין מועד להוכיח טענתו על ידי חוות דעת של ועדה רפואית שתמנה ועדת השירות והדיון יידחה עד למועד האמור; לא הוכיח העובד טענתו כאמור, רשאי בית הדין להמשיך בדיון.

(ב) מצא בית הדין שהעובד אינו מסוגל לעמוד בדיון מחמת מחלת נפש, יפסיק את הדיון ויודיע על כך לנציב השירות ולממונה הישיר על העובד, ומשעשה כן, תופסק עבודתו של העובד ורואים אותו, כל עוד אינו מסוגל לעמוד בדיון, כאילו נעדר מעבודתו מחמת מחלה.

חידוש הדיון נגד
מי שאינו מסוגל
לעמוד בו

43. הופסק הדיון בנסיבות האמורות בסעיף 42. רשאי נציב השירות, מזמן לזמן, להורות לעובד להיבדק שנית בדיקה רפואית לענין זה, ואם נמצא מסוגל לעמוד בדיון, וכן אם לא התייצב לבדיקה או אם סירב להיבדק – ימשיכו בדיון מהשלב שאליו הגיע שעה שהופסק הדיון; בשני המקרים האחרונים מותר להמשיך בדיון שלא בפני העובד.

שמירת סמכות

44. האמור בסעיף 42 אינו גורע מן הסמכות לפטר את העובד הנדון מחמת מחלה.

פרק רביעי: השעיה

השעיה

45. עובד המדינה שהוגשה עליו קובלנה לפי סעיף 31 או שהתחילה נגדו חקירה פלילית של המשטרה בעבירה שיש עמה לדעת נציב השירות משום קלון, רשאי נציב השירות להשעותו מתפקידו, עד גמר הליכי החקירה והדיון.

השעיה דחופה

46. היה לשר חשד כבד שעובד המדינה, ביודעין, מעל בתפקידו או השתמש בו לרעה, או שהפר את המשמעת הפרה זדונית וחמורה, או עבר עבירה פלילית שיש עמה קלון, והיה השר סבור, כי המשכת עבודתו של העובד תביא לידי פגיעה חמורה בשירות המדינה, רשאי הוא להשעותו לתקופה שלא תעלה על ארבעה עשר ימים; אין הוראה זו גורעת מסמכות נציב השירות לפי סעיף 45.

תשלום המשכורת
בתקופת ההשעיה

47. (א) משכורתו של עובד שהושעה על ידי נציב השירות או על ידי שופט לפי סעיף 41 (ב) תעוכב באוצר המדינה לכל תקופת השעייתו לרבות השעייתו הקודמת על ידי השר, אולם על פי בקשת העובד ובהמלצת השר ואחרי שמיעת התובע, רשאי אב בית הדין בהשעיה עקב קובלנה, או נציב השירות בהשעיה עקב פתיחת חקירה כמשטרה, להחליט על תשלום זמני של המשכורת, כולה או מקצתה, בתוך תקופת ההשעיה – בתנאים ולתקופה שיראו להם.

(ב) החלטה לפי סעיף זה ניתנת לביטול או לשינוי כשהכנסותיו של העובד מן המשכורת ומעבודת-חוץ גם יחד יעלו על המשכורת שהשתלמה לו ערב השעייתו.

עובד שהושעה
מותר בעבודת-חוץ

48. עובד שהושעה ומשכורתו אינה משתלמת לו במלואה, לא יחולו עליו ההגבלות והאיסורים בדבר עבודה מחוץ לשירות המדינה המוטלים על עובדי המדינה, ובלבד שלא ייצג אדם אחר כלפי המדינה או מוסד ממוסדותיה, למעט בתי המשפט, ולא יעסוק בעבודה שיש בה כדי ליצור התקשרות בינו ובין מי שיש לו מגע כספי או מסחרי או עניני עם היחידה שבה הועסק לאחרונה; כן עליו להודיע לנציב השירות, במועדים ובדרך שייקבעו בכללים, על השתכרוותיו בתקופת ההשעיה.

משכורתו של
מושעה שהורשע
בבית המשפט
ופוטר

49. מושעה שהורשע בבית המשפט על עבירה שיש עמה קלון ופוטר עקב ההרשעה, לא יהיה זכאי למשכורת בעד תקופת השעייתו, אולם לא יהיה חייב להחזיר את המשכורת ששולמה לו זמנית עקב החלטה לפי סעיף 47.

משכורתו של
מושעה שהורשע
בבית המשפט ולא
פוטר

50. מושעה שהורשע בבית המשפט על עבירה שיש עמה קלון לדעת נציב השירות ולא פוטר עקב ההרשעה, אך פרש מהשירות לפני שהועמד לדין משמעת עקב ההרשעה – רשאי נציב השירות על פי בקשתו של אותו אדם להחליט על תשלום המשכורת, כולה או מקצתה, לתקופת ההשעיה, בתנאים ולתקופה שייראו לו.

משכורתו של
מושעה שיצא זכאי
בבית המשפט

51. מושעה שזוכה בבית המשפט מן האשמה שגרמה להשעייתו ולא הועמד עליה לדין משמעת, וכן מושעה שיצא זכאי בבית הדין או בערעור לפי סעיף 41, תשולם להם משכורתם לתקופת השעייתם במידה שלא שולמה להם לפי סעיף 47 ובניכוי הכנסתם מעבודת-חוזך במשך תקופת ההשעיה, זולת אם הורה נציב השירות או בית הדין על פי בקשת המושעה במקרה של זיכוי על ידי בית הדין או על ידי בית המשפט בערעור, שלא תנוכה הכנסה זו, כולה או מקצתה.

משכורתו של
מושעה שהורשע
בבית הדין

52. מושעה שהורשע בבית הדין, רשאי בית הדין, להחליט על פי בקשת הנשפט, אם, ובאיזו מידה, תשולם לו משכורת לתקופת השעייתו, בהתחשב עם הכנסותיו של הנשפט מכוח הסעיפים 47 ו-48.

פרק חמישי : דיון חוזר

דיון חוזר
בפיטורים או
בפסילה

53. על פי בקשתו של נידון לפיטורים או לפסילה או של היועץ המשפטי לממשלה, רשאי אב בית הדין להורות על קיום דיון חוזר בענינו של הנידון אם ראה אחת מאלה :

- (1) בית משפט או בית הדין פסקו, כי ראייה מהראיות שהובאו באותו ענין יסודה בשקר או בזיוף, ויש להניח כי אילולא הובאה ראייה זו היה בכך כדי לשנות את התוצאות לטובת הנידון;
- (2) נתגלו עובדות חדשות או ראיות חדשות, העשויות לבדן או ביחד עם החומר שהיה לפני בית הדין בראשונה, לשנות את התוצאות לטובת הנידון, ולא יכלו להיות ידועות לו בשעת הדיון;
- (3) על אותו מעשה הורשע בינתיים אדם אחר בבית משפט או בבית דין ומהנסיבות שנתגלו במשפט נראה כי הנידון לא ביצע את העבירה.

שאינם זכאים
לבקש דיון חוזר

54. מת הנידון – יהיו גם בן-זוגו וכל אחד מצאצאיו, הוריו, אחיו או אחיותיו, זכאים במשך חמש שנים מיום מותו לבקש דיון חוזר, והם רשאים לעשות כן גם לאחר תקופה זו אם תוצאות הדיון החוזר עשויות להשפיע על זכויותיהם לגימלה או לפיצויים.

קיום הדיון החוזר

55. בדיון החוזר יהיו לבית הדין הסמכויות אשר לדיון הקודם ובלבד שלא יוחמר דינו של הנידון.

פיצוי על פיטורים
ופסילה שבוטלו

56. בוטלו הפיטורים או הפסילה בדיון החוזר, רשאי בית הדין לתת כל צו שנראה לו כדי לפצות נידון שנשא ענשו או חלק ממנו, או לתת לו כל סעד אחר; מת הנידון – רשאי בית הדין לתת צו כאמור לטובת אדם אחר.

החזרה לעבודה

57. בוטלו הפיטורים בדיון חוזר, יוחזר העובד לשירות המדינה במעמד שהיה לו ערב הפיטורים החל מן היום שנמסרה החלטת הביטול לנציב השירות.

פרק ששי : אחריות כנוזיקין

58. החשב הכללי, או מי שימנה לכך, יחקור את האחריות לכל נזק שנגרם למדינה על ידי עובד המדינה בקשר עם מילוי תפקידו.
59. ראה החשב הכללי כי הנזק נגרם בזדון או ברשלנות חמורה, יגיש תובענה לבית הדין או יודיע ליועץ המשפטי לממשלה, שיהא רשאי, בין השאר, להורות לחשב הכללי על הגשת תובענה לבית הדין.
60. ראה החשב הכללי כי הנזק האמור נגרם שלא בזדון או ברשלנות חמורה, רשאי הוא להגיש תובענה לבית הדין או להתפשר עם העובד, ואם היה הנזק פעוט ומידת האשמה קטנה — אף להתעלם מן המעשה.
61. החשב הכללי ימסור העתק מכל תובענה לפי פרק זה ליועץ המשפטי לממשלה, והוא רשאי להפסיק את הדיון בה בכל עת לפני מתן ההחלטה בה.
62. לא ישתמש החשב הכללי בסמכותו לפי פרק זה אלא לאחר שהתייעץ עם המנהל הכללי הממונה על העובד הנוגע בדבר, או עם מי שהמנהל הכללי מינה לכך.
63. בית הדין הדין בתובענה לפי פרק זה רשאי, בנוסף לכל אמצעי משמעת שיפסוק, לחייב את העובד בתשלום סכום כסף, שלא יעלה על חמש מאות לירות, לפיצוי הנזק שנגרם, ורשאי הוא לצוות שסכום זה ישולם בשיעורים שיקבע; היה בית הדין סבור כי שיעור הנזק מחייב בירור על ידי בית המשפט, לא יחייב את העובד בתשלום פיצוי ויורה שהעתק מפסק־דינו יימסר ליועץ המשפטי לממשלה.
64. חיוב לפי סעיף 63 שאין עליו ערעור עוד, ניתן להוצאה לפועל כפסק דין של בית משפט שלום כתביעה אזרחית.
65. נתחייב אדם בפיצוי כאמור בסעיף 63, מותר לנכות את סכום החיוב, כולו או מקצתו, מכל סכום המגיע לאותו אדם מאוצר המדינה, ובלבד שלא ינוכה ממשכורתו סכום שאינו ניתן לעיקול לפי חוק הגנת השכר, תשי"ח—1958.
66. (א) עובד המדינה הרואה עצמו נפגע מחיוב בפיצויים על ידי בית הדין, רשאי לערער לפני שופט בית המשפט המחוזי בירושלים כדן יחיד, תוך שלושים יום לאחר החיוב אם חוייב בפניו, או מיום שנמסר העתק החלטת בית הדין לידיו אם חוייב שלא בפניו.
- (ב) עובד המדינה שבית הדין חייב אותו בתשלום פיצויים והחליט באותו מעמד גם על פיטורים, יהא שופט בית המשפט העליון בערעור שהגיש לפניו העובד על החלטת הפיטורים לפי סעיף 41, רשאי לשמוע גם ערעור על החיוב בפיצויים ולהחליט בו.
67. לא תוגש לבית המשפט תביעה נגד עובד המדינה לתשלום פיצויים על נזק שגרם למדינה בקשר עם מילוי תפקידו אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו.
68. הוראות פרק זה אינן גורעות מסמכותו של היועץ המשפטי לממשלה לפי כל דין ומסמכותו של בית המשפט לפי סעיף 31 לחוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה), תשי"ד—1954.⁵

4 ס"ח 247, תשי"ח, עמ' 86.

5 ס"ח 166, תשי"ד, עמ' 234.

תחולה על עובדים
אחרים בשירות
המדינה

69. הוראות פרק זה יחולו גם על סוגים אחרים של עובדים בשירות המדינה, שאינם מתקבלים לשירות על פי חוק המינויים ושהמשלה, לאחר התייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת, החליטה להחיל עליהם פרק זה; הוראות סעיף זה לא יגרעו מכל חיקוק אחר המסדיר גביית כספים על ידי המדינה מעובדיה.

פרק שביעי: הוראות כלליות

שיפוט פלילי אינו
מוציא שיפוט
משמעתי

70. אחריותו של עובד המדינה לפי חוק זה בשל עבירת משמעת פלוגית אינה גורעת מאחריותו הפלילית בשל אותה מעשה או מחדל ומותר לנקוט נגדו אמצעי משמעת לפי חוק זה אף אם נענש או זוכה על אותו מעשה או מחדל בבית המשפט; אך לא יינקטו נגדו אמצעי משמעת על אותה עבירה יותר מפעם אחת, אלא בנוסבות האמורות בסעיפים 27 או 28.

שיפוט משמעתי
לפי חיקוק אחר

71. חוק זה אינו גורע מחיקוקים אחרים הקובעים שיפוט משמעתי לסוגים מסויימים של עובדי המדינה; עובד המדינה שנשפט שיפוט משמעתי לפי חיקוק כאמור, לא יישפט בשל אותו מעשה או מחדל שיפוט משמעתי לפי חוק זה.

התיישבות

72. לא יינקטו אמצעי משמעת לפי חוק זה נגד עובד המדינה על עבירות משמעת שנודעו לשר, למנהל הכללי, לנציב השירות או ליועץ המשפטי לממשלה שנה או יותר לפני הגשת הקובלנה לתובע או לפני מועד הגשת תלונה לפי סעיף 22; אלא שכחישוב תקופה זו לא יבוא במנין הזמן שבו נמשכו במשטרה או בבית המשפט חקירה או דיון פלילי בשל אותם מעשה או מחדל.

פרישה אינה
מפסקת הליכים

73. פרישתו של עובד מהשירות אינה מפסקת הליכים שהתחילו נהם נגדו לפני בית הדין והוא רשאי להמשיך בדיון אם ראה צורך בכך.

הגשת תובענה
לאחר פרישת
העובד

74. מותר להתחיל בהליכים לפני בית הדין אף לאחר שפרש העובד מהשירות, ובלבד שהתובענה תוגש תוך שנה מיום הפרישה, על פי הוראות היועץ המשפטי לממשלה, או נציב השירות, או לפי בקשת העובד.

טיהור שמו של
עובד המדינה

75. פורסמו ידיעות על עובד המדינה המייחסות לו עבירת משמעת והיה בדרך הפרסום ובהיקפו כדי לפגוע בעובד פגיעה של ממש, רשאי העובד לבקש מנציב השירות להורות על עריכת חקירה בעבירה זו; ראה הנציב על פי תוצאות החקירה כי אין אמת בידיעות אלה, יודיע על כך לעובד, ראה שיש יסוד לידיעה יורה לתובע להגיש תובענה.

שמירת סמכויות

76. הסמכויות לפטר ולהשעות עובד מדינה על פי חוק זה באות להוסיף על סמכויות אחרות לפי כל דין ולא לגרוע מהן.

השעיית קציני
משטרה ופקידי
בתי הסוהר
גבוהים

77. על אף האמור בסעיף 19 לפקודת המשטרה⁶, בסעיף 36 לפקודת בתי הסוהר, 1946⁷, ובפרק הרביעי לחוק זה, ימשיכו לנהוג בהשעיית קציני משטרה גבוה ופקידי בית סוהר גבוה, כאמור בשתי הפקודות האלה, לפי הכללים הנהוגים בהשעיית עובדי המדינה ערב תחילתו של חוק זה.

החלטות ועדות
השירות

78. סעיף 11 לחוק המינויים יחול גם על החלטות ועדת השירות בדבר כללים לפי חוק זה.

סמכויות המנהל
הכללי

79. למנהל הכללי, וכן לבעל משרה שתיקבע על ידי השר בהמלצת ועדת השירות, תהא כל סמכות הנתונה לשר של משרדו לפי הסעיפים 13, 31 ו-46, זולת אם הורה השר הוראה אחרת.

6 חוקי א"י, כרך ב', פרק קי"ב, עמ' 1124.
7 ע"ר 1946, תוס' 1, מס' 1472, עמ' 6.

80. הסמכויות של שר ושל נציב השירות לפי חוק זה, למעט הפרק השני, יהיו נתונות:
 (1) לגבי עובדי לשכת נשיא המדינה — למנהל הלשכה;
 (2) לגבי עובדי הכנסת — ליושב ראש הכנסת או למי שיתמנה לכך על ידיו;
 (3) לגבי עובד משרד מבקר המדינה — למבקר המדינה או למי שיתמנה לכך על ידיו.
81. נציב השירות, באישור ועדת השירות, רשאי לאצול לאחר מסמכותיו לפי הסעיפים 15, 22, 25 (6), 26, 31 ו-43.
82. תהא הגנה טובה בהליכים לפי חוק זה, אם הוכיח עובד המדינה שמטרתו היחידה של מעשהו או של מחדלו היתה לקדם קידום סביר תביעות של עובדי המדינה, או של אותו סוג עובדים שעובד המדינה נמנה עמו, בסכסוך עבודה כמשמעותו בחוק יישוב סכסוכי העבודה, תשי"ז-1957.⁸
83. קבעה הממשלה, על פי סעיף 4 לחוק המינויים, שירות, מפעל או יחידה, שעל עובדיהם או על סוג עובדיהם לא יחולו הוראות חוק המינויים או מקצתן, רשאית היא, אם היא סבורה כי קיימים אמצעי משמעת נאותים לגבי אותם העובדים ולאחר התייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת ובהודעה ברשומות, לקבוע כי על אותם עובדים לא יחול חוק זה; אולם כל עוד לא עשתה כן, יהיה דינם של עובדים אלה כדין עובדי המדינה לענין חוק זה.
84. הממשלה רשאית, בהודעה ברשומות, להורות כי הוראות חוק זה או מקצתן יחולו על עובדי רשות מקומית, או עובדי גוף מבוקר אחר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב]⁹, העומד לבקורת מבקר המדינה על פי חוק או שביקש להחילן עליו בדרך ובתנאים שייקבעו בתקנות, והכל בשינויים הנראים לממשלה דרושים להתאמת ההוראות למבנה אותו גוף מבוקר והם יפורטו בהודעה.
85. חוק זה חל גם על עבירות משמעת שנעכרו לפני תחילתו והעובד לא הובא עליהן לדין משמעת לפי הכללים שהיו נהוגים אותה שעה.
86. חוק זה לא יחול על הליכים שניתנה בהם החלטה סופית ערב תחילתו, בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה שהיה קיים אותה שעה, והליכים שהיו עומדים ותלויים לפני אותו בית הדין אותה שעה ימשיכו בהם כאילו חוק זה לא נתקבל.
87. ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
88. תחילת חוק זה בתום ששה חדשים לאחר פרסומו ברשומות.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת חוק זו היא המגילה הרביעית בסדרת החוקים המסדירים את מעמדם של עובדי המדינה. קדמו לה חוקי הגימלאות, המינויים והסייגים לפעילות מפלגתית ולמגבית כספים, כאן מוצע הסדר לשיפוט המשמעת.

למעשה, כבר פועלים בתי דין למשמעת, שהוקמו עוד לפני כעשר שנים. יסודם החוקי הוא בסעיף 15 לדבר המלך במועצה על א"י, 1922-1947, שעדיין הוא בתקפו ולפיו רשאית הממשלה, אם ראתה סיבה מספקת לכך, לפטר כל אדם המכהן במשרה ציבורית בישראל או להפסיק לזמן את עבודתו, או לנקוט אמצעי משמעת אחרים שייראו לה. לבתי הדין

⁸ ס"ח 221, תשי"ז, עמ' 58.

⁹ ס"ח 248, תשי"ח, עמ' 92.

האלה הוענקו גם הסמכויות של ועדת חקירה לפי פקודת ועדות החקירה, כדי לאפשר להם להשביע עדים ולכפות את התייצבותם בבית הדין. אך מסקנות בתי הדין הן בבחינת המלצות בלבד, וההכרעה הסופית אם לבצען או לא היא בידי השרים שלהם העבירה הנמשלה מסמכויותיה לפי סעיף 15 האמור.

החוק המוצע בא להעמיד את הנוהג שהתפתח בבתי הדין המשמעתיים על יסודות חוקיים איתנים יותר, ואגב כך להרחיב סמכויותיהם ולחזק מעמדם. חברי בית הדין יהיו כולם עובדי המדינה, שיתמנו על ידי שר המשפטים, בהתייעצות עם ראש הממשלה מתוך שלוש חטיבות: נציגים של נציבות שירות המדינה, נציגי הציבור המאורגן של עובדי המדינה ומשפטנים. בית הדין ידון בצוותים של שלושה, שאחד מהם, והוא היושב ראש, יהיה נציג נציבות שירות המדינה, האחד משפטן והאחד נציג הארגון היציג של עובדי המדינה. כל צוות של בית הדין יורכב על ידי אב בית הדין שיתמנה על ידי שר המשפטים מתוך חברי בית הדין שהם נציגי נציבות שירות המדינה (סעיפים 3 עד 6).

אם כי חברי בית הדין הם עובדי המדינה, הרי לעניני השיפוט המשמעתי הם בלתי תלויים ואין עליהם מרות זולת מרותו של הדין (סעיף 8). להבטחת אי-תלותם בשטח זה מוצע, שהשיפוט המשמעתי על עבירות שעברו חברי בית הדין במילוי תפקידם בבית הדין, יוצא מתחום שירות המדינה ויהיה בידי בית הדין למשמעת של שופטי המדינה, ורק בעבירות על המשמעת שעברו מחוץ למילוי תפקיד זה יישפטו לפני ועדת שירות המדינה (סעיף 10). נוסף לבית הדין למשמעת – שתפקידו לדון בעבירות משמעת חמורות – יוקמו על יד כל משרד ועדות משמעת לדון בעבירות משמעת שגרתיות יותר שייקבעו בכללים על ידי ועדת שירות המדינה (סעיף 19). אמצעי המשמעת שועדות אלה יוכלו לנקוט (סעיף 25) הם פחות חמורים משל הנתונים בידי בית הדין (סעיף 33). על החלטת ועדת המשמעת רשאי העובד לערער לפני בית הדין (סעיף 29); אף נציב השירות רשאי לערער על הזיכוי או על קולת אמצעי המשמעת, או לבקש את בית הדין לבטל את אמצעי המשמעת (סעיף 28). ועדת המשמעת בעצמה רשאית להמליץ על העברת הדיון לבית הדין אם היא סבורה כי חומרת העבירה מצדיקה זאת (סעיף 27).

עבירות המשמעת שעליהן יחול החוק המוצע מפורטות בסעיף 17. אין החוק מביא קטלוג ארוך של כל עבירה אפשרית על המשמעת בשירות המדינה, אלא מסתפק בהוראות כוללות, כנהוג בדיני משמעת אחרים, כגון של המקצועות החפשיים. הוראה משותפת לכל עבירות המשמעת מצויה בסעיף 82, הקובע שאין מענישים על מעשים שנעשו אך ורק לקידום סביר של חביעות העובדים בסכסוך עבודה. מגגנון התביעה לפני בית הדין יהיה משותף לפרקליטות המדינה ולנציבות השירות (סעיף 14), ואילו בחקירת העבירות ישמשו חוקרים שיתמנו על ידי נציב השירות. התביעה תופעל על פי יזמת שר, מנהל כללי, נציב השירות או היועץ המשפטי לממשלה (סעיפים 31 ו-79). דרכי הביצוע של החלטות בית הדין ייקבעו בתקנות (סעיף 38 (ג)).

החלטות בית הדין הן בדרך כלל סופיות, חוץ מהחלטות בדבר פיטורים ופסילה, שעליהן מותר לערער לפני שופט בית המשפט העליון כדן יחיד (סעיף 41). הערעור מעכב את הביצוע, אולם רשאי בית הדין גם להחליט על ביצוע של פיטורים לאלתר (סעיף 38 (ב)); אך גם על החלטה זו יהא זכות ערעור לפני שופט בית המשפט העליון (סעיף 41 (ב)).

פרק מיוחד דן בהשעיית עובד שעליו הוגשה למגנון התביעה קובלנה על עבירת משמעת או שהתחילה נגדו חקירה משטרית בעבירה שיש עמה, לדעת נציב השירות, משום קלון. סמכות ההשעיה היא בדרך כלל בידי נציב שירות המדינה (סעיף 45); אולם במקרים דחופים רשאים גם השר והמנהל הכללי להשעות עובד משרדם לתקופה שאינה עולה על ארבעה עשר יום (סעיף 46). גם השופט של בית המשפט העליון המעכב את ביצועם

של פיטורים לאלתר שעליהם החליט בית הדין, רשאי בשעת העיכוב להשעות את העובד עד לגמר הברור של הערעור על הפיטורים (סעיף 41 (ב)).

לפי ההסדר הקיים, משלמים לעובד שהושעה מחצית שכרו עד ברור דינו. מוצע שתשלום המשכורת ושיעורה יהיו תלויים בכל מקרה בהמלצת השר הנוגע בדבר ובהחלטת נציב השירות – אם ההשעיה היא עקב חקירה משטרתית – או בהחלטת אב בית הדין אם העובד הושעה עקב קובלנה (סעיף 47). לעומת זאת יהא העובד משוחרר כל תקופת השעייתו מן ההגבלות על עבודת חוץ החלות על עובדי המדינה, חוץ מעבודה שביצועה עשויה להביא לידי הפרת חובת הנאמנות של העובד כלפי המדינה (סעיף 48). היוצא זכאי אחרי השעיה תשולם לו משכורתו בעד תקופת ההשעיה, בניכוי הכנסותיו מעבודת-חוץ, זולת אם בית הדין או נציב השירות החליטו שההכנסה לא תנוכה (סעיף 51).

פרק מיוחד דן בדיון חוזר בהחלטות בדבר פיטורים או פסילה, הכל לפי המתכונת של חוק שיפוט המשמעת (משפט חוזר), תשכ"א–1961 (סעיפים 53 עד 57).

חידוש בדיון המשמעתי הוא גם הפרק הדין באחריות נזיקין של עובדי המדינה. על עצם קיום האחריות של עובד המדינה לנזק שנגרם למדינה על ידי רשלנותו במילוי תפקידו – אין חולקין עוד מאחר שבית המשפט העליון בע"א 161/55 (פסקי דין כרך י', עמ' 1938) קבע במפורש שאמנם קיימת אחריות זו. אולם שעה שעד כה היתה הדרך היחידה לאכיפת כלל זה הגשת תובענה לבית המשפט המוסמך, מוצע עכשיו בכל הענינים שערך הנזק אינו עולה על חמש מאות לירות דרך קצרה יותר. במקרים אלה תהא לבית הדין, כשהוא דן בעבירות המשמעת שבמעשה הרשלנות, סמכות לחייב את העובד בתשלום הפיצויים המגיעים למדינה (סעיף 63).

האחריות להביא לדין עובדים שגרמו נזק למדינה מוטלת על החשב הכללי; אולם אם נראה ליועץ המשפטי לממשלה שהיקף הנזקים מצדיק הגשת תביעה לבית המשפט, רשאי הוא להפסיק את ההליכים בבית הדין ולהגיש תובענה לבית המשפט (הסעיפים 58 עד 61). על החלטת בית הדין לפסוק פיצויים לפי החוק המוצע, אפשר לערער לפני בית המשפט המחוזי בירושלים (סעיף 66).

כשעבירת המשמעת היא גם עבירה פלילית אין השיפוט המשמעתי בא במקום השיפוט הפלילי, אלא בנוסף עליו. מותר להביא אדם לפני בית דין למשמעת אף אם כבר הורשע או זוכה על אותה עבירה בפלילים (סעיף 70). לעומת זאת נקבעה לעבירות המשמעת תקופת התיישנות קצרה, והיא שנה אחת מהיום שבו נודע על המעשה לשר, למנהל הכללי, ליועץ המשפטי לממשלה או לנציב השירות (סעיף 72). אולם פרישת העובד אינה מפסקת את ההליכים, ואפשר לפתוח בהם אפילו נגד עובד שפרש, ובלבד שתוגש תובענה תוך שנה לאחר פרישתו, דבר שיש לו משמעות במקרה שהעבירה מצדיקה פסילת העובד לשירות המדינה, וכן כשהוא זכאי לגימלאות לפי חוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו–1955 (סעיפים 73 ו-74).

עובד שנתפרסמו עליו ידיעות המייחסות לו עבירת משמעת, ניתנת לו דרך לטיהור שמו (סעיף 75).

החוק המוצע מאפשר להטיל את הוראותיו גם על עובדים שאינם מתקבלים לשירות המדינה על פי כתב מינוי של נציב השירות (הסעיפים 69 ו-83) וכן על עובדי הרשויות המקומיות וגופים ציבוריים אחרים (סעיף 84).